5.6 Kahju võib korvata kahel viisil: ettevõtja võib võtta ise vajalikke taastamismeetmeid, millisel juhul neid rahastab otse ettevõtja, või pädev asutus võib teha meetmete võtmise ülesandeks kolmandale isikule ja nõuda kulud sisse kahju põhjustajalt. Samuti on suurema tõhususe huvides võimalik need kaks lähenemisviisi ühendada.

5.7 Kui kahju eest vastutab rohkem kui üks osapool, siis jätab direktiiv liikmesriigi otsustada, kuidas kulud jaotada. Kaks peamist võimalust on solidaarvastutus või osaline vastutus. Kuigi kirjeldatud kaheosalise süsteemi eesmärk on lihtsustada liikmesriikide õigussüsteemidega kohandamist, tuleb siiski märkida, et keskkonnakahju suuruse kindlaksmääramine on väga raske, mis muudab kõnealuse süsteemi praktilise rakendamise keeruliseks.

5.8 Lõpetuseks tuleb rõhutada, et rahaliste turvasüsteemide nõudmine ettevõtjatelt, kes peavad järgima vee, pinnase ja bioloogilise mitmekesisuse õigusakte, muudab taastamise tõhusamaks, vältides samas maksejõuetuse negatiivseid tagajärgi.

Brüssel, 13. märts 2008.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele” (omaalgatuslik arvamus)

(2008/C 204/16)

27. septembril 2007 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 21. veebruaril 2008. Raportöör oli Metka Roksandić ja kaasraportöör oli Pedro Almeida Freire.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 443. istungjärgul 12.–13. märtsil 2008 (12. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 118, vastu hääletas 56, erapooletuks jäi 7.

1. **Järeldused ja soovitused**

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab kahetsust tõsiasja üle, et komiteele ei esitatud taotlust koostada arvamus direktiivi ettepaneku kohta, millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele, kuigi direktiivi sissejuhatuses on öeldud, et seda tehti. Kuigi direktiivi ettepanek ei kuulu tavapäraselt kohustuslikku konsulteerimist nõudvate teemade hulka, leiab komitee siiski, et sellistel ja sarnastel juhtudel on vajalik konsulteerida kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajatega, kuna need puudutavad oluliste valdkondade reguleerimist ning lisaks vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonda kuulumisele mõjutavad ka tööhõive- ja sotsiaalpoliitikat.

1.2 Komitee otsustas koostada kõnealuse direktiivi ettepaneku kohta omaalgatusliku arvamuse. Komitee leiab, et organiseeritud kodanikuühiskonnal ja eriti sotsiaalpartneritel on oluline roll Euroopa Komisjoni direktiivi ettepaneku kujundamisel ja rakendamisel, millega sätestatakse karistused ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele.

1.3 Komitee on siiani koostatud arvamustes [1] rõhutanud vajadust samaaegsete meetmete järele seadusliku sisserände võimaluste loomiseks ning nn seadustamata sisserände põhjustega tegelemiseks.

[1] Vt EMSK 15. detsembri 2004. aasta arvamus „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Legaalse ja illegaalse migratsiooni vaheliste seoste uurimus”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 157, 28.6.2005).
EMSK 9. juuni 2005. aasta arvamus teemal „Roheline raamat ELi lähenemisviisi kohta majandusmigratsiooni juhtimisele”, raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 286, 17.11.2005).
EMSK 15. detsembri 2005. aasta arvamus komisjoni teatise kohta nõukogule ja Euroopa Parlamendile: „Haagi programm: Viie järgneva aasta kümme prioriteeti: Euroopa vabaduse, turvalisuse ja õiguse uuenemispartnerlus”; raportöör: Luis Miguel Pariza Castaños (ELT C 65, 17.3.2006).

1.4 Komitee toetab ettepanekut, sest praktikas edendatakse sellega inimõiguste austamist Siiski avaldab komitee mõningat kahtlust direktiivi ettepaneku sisu, ettepaneku ajastuse ja õigusakti ettepanekute järjekorra suhtes. Ebaseaduslikult riigis viibivate sisserändajate tööhõive on tihedalt seotud tööturu toimimise ja ebaseadusliku tööhõivega üldiselt ning seepärast ei saa seda ära hoida lihtsalt tööandjatele karistuste kehtestamisega.

1.5 Euroopa Komisjoni sisserändega seotud kahe eri töövaldkonna, nimelt vabaduse, turvalisuse ja õiguse ala ning tööhõive- ja sotsiaalpoliitika vahelise seose valguses rõhutab komitee kehtivate ELi õigusaktide ühtlustamise tähtsust praegu koostatavate seaduslikku ja ebaseaduslikku sisserännet käsitlevate õigusaktidega. Komitee on seisukohal, et ebaseadusliku sisserände probleemi ei ole võimalik lahendada lihtsalt piiride sulgemise ja sunnimeetmete rakendamisega.

1.6 Kiiret reguleerimist vajavad nii seaduslik ränne Euroopa Liidu sees ja sisseränne Euroopa Liitu kui ka jõupingutused deklareerimata tööga võitlemisel. Seetõttu soovitab komitee komisjonil hoolikalt uurida võimalust edasiseks tegevuseks deklareerimata tööga võitlemisel.

1.7 Rahvusvaheline kogemus näitab, et võitlus deklareerimata tööga on kõige tõhusam siis, kui see tugineb mitmel paralleelsel tegevusliinil. Seega tuleb lisaks nende majandussektorite töötajate seadusliku sisserände lubamisele, kus on kõige rohkem ebaseaduslikke võõrtöötajaid, korraldada teavitus- ja harimiskampaaniaid, millega tuuakse esile deklareerimata töö mõju. Lisaks tuleks välja töötada ühtsete karistuste poliitika tööandjate suhtes, olenemata deklareerimata töötajate kodakondsusest. Direktiivi ettepanek peaks seetõttu olema osa laiemast meetmetepaketist deklareerimata tööga võitlemiseks, sealhulgas ebaseaduslike sisserändajate seas, ning mitte põhiline poliitikavahend, nagu on pakkunud komisjon.

1.8 Komitee rõhutab direktiivi tõhusa rakendamise tähtsust liikmesriikides, sest nende ülesanne ei ole kerge. Esiteks ei ole järelevalveasutustel piisavalt kvalifitseeritud personali, teiseks esineb raskusi kohustuste jagamisel asjaomaste asutuste vahel ning kolmandaks on järelevalvet vajavaid ettevõtteid palju.

1.9 Komitee leiab, et direktiivis tuleks tugevdada praktikas kasutoovaid ettepanekuid. Komitee pakutud muudatused ja täiendused on esitatud peatükis „Konkreetsed märkused" ning nende eesmärk on tagada vastutuse asjakohasem jaotus ja parandada dokumentideta töötajate olukorda. Juhul kui tehtud ettepanekuid ei arvestata, võidakse selliseid töötajaid veelgi rohkem ekspluateerida.

2. **Sissejuhatus**

2.1 Direktiivi ettepanek on üks mitmest Euroopa Komisjoni esitatud õigusakti ettepanekust, mis on kooskõlas komisjoni teatisega seadusliku rände 2005. aasta poliitikakava kohta ([2]) ning teatisega kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku sisserände vastase võitluse poliitiliste prioriteetide kohta (2006. aasta juuli) ([3]). Nimetatud teatistes tegi komisjon ettepaneku vähendada neid tegureid, mis julgustavad ebaseaduslikke sisserändajaid ELi sisenema. Neist kõige olulisem tegur on võimalus leida tööd. Liikmesriigid võtaksid kõnealuste kolmandate riikide kodanike tööandjate suhtes kasutusele samasugused karistused ja rakendaksid neid tõhusalt. Euroopa Ülemkogu kiitis komisjoni kõnealuse teatise ([4]) heaks 2006. aasta detsembris.

2.2 2007. aastal järgnesid direktiivi ettepanekule järgmised dokumendid:

— Komisjoni teatis teemal „Euroopa Liidu ja kolmandate riikide vaheline korduvränne ja liikuvuspartnerlus" ([5]);

— „Ettepanek: nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta" ([6]);

— „Ettepanek: nõukogu direktiiv kolmandate riikide kodanikele liikmesriigis elamist ja töötamist võimaldava ühtse loa taotlemise ühtse menetluse ning liikmesriigis seaduslikult elavate kolmandatest riikidest pärit töötajate ühiste õiguste kohta" ([7]);

— Komisjoni teatis teemal „Tõhustagem võitlust deklareerimata töö vastu" ([8]).

3. **Direktiivi ettepaneku kokkuvõte**

3.1 Direktiivi eesmärk on muuta tööandjate pakutud töö vähem atraktiivseks sisserändajatele, kellel puudub asjakohane luba (vähendada nn soodustavat tegurit). Direktiivi eesmärk on liikmesriikide olemasolevatele meetmetele toetudes tagada, et kõik liikmesriigid võtavad kolmandate riikide kodanike (kellel puudub elamisluba) tööandjate suhtes kasutusele samasugused karistused ja rakendavad neid tõhusalt.

3.2 Direktiivis käsitletakse sisserändepoliitikat, mitte tööhõive- või sotsiaalpoliitikat. Selle õiguslik alus on EÜ asutamislepingu artikli 63 lõike 3 punkt b ning selle eesmärk on vähendada ebaseaduslikku sisserännet Euroopa Liitu.

3.3 Ettepanekus ei käsitleta seaduslikku sisserännet ja tööhõivet, mis on vastuolus antud elukoha staatusega (nt üliõpilaste või turistide puhul), ega kolmandate riikide kodanike deklareerimata tööd.

([2]) KOM(2005) 669 lõplik.
([3]) KOM(2006) 402 lõplik.
([4]) „Komisjoni teatis kolmandate riikide kodanike ebaseadusliku sisserände vastase võitluse poliitiliste prioriteetide kohta", KOM(2006) 402 lõplik.
([5]) KOM(2007) 248 lõplik.
([6]) KOM(2007) 637 lõplik.
([7]) KOM(2007) 638 lõplik.
([8]) KOM(2007) 628 lõplik.

4. **Ettepaneku põhisisu**

4.1 Direktiiviga keelustatakse ebaseaduslikult Euroopa Liidus viibivate kolmandate riikide kodanike töötamine. Rikkumiste puhul kohaldatakse karistusi (mis võivad olla halduslikud) trahvidena ja ettevõtjate puhul muude meetmetena, nagu riiklikest toetustest ilmajätmine või nende tagasinõudmine või riigihankemenetlustes osalemise õigusest ilmajätmine. Tõsiste juhtude korral võidakse kohaldada kriminaalkaristusi.

4.2 Artiklis 2 sätestatakse tööhõive määratlus direktiivi tähenduses. Tööandjaid määratletakse füüsiliste ja juriidiliste isikutena, kelle tarbeks kolmanda riigi kodanik teeb tasustatavat tööd.

4.3 Tööandjad on kohustatud kontrollima enne kolmandate riikide kodanike tööle võtmist, et neil on elamisluba või muu riigis viibimise luba, mis kehtib kõnealuse töötamise aja jooksul, ning säilitama dokumendi koopia võimalike kontrollide tarbeks. Tööandjate kohustused loetakse seejärel täidetuks, välja arvatud juhul, kui esitatud dokument on selgelt võltsitud. Üksnes ettevõtjad ja juriidilised isikud on kohustatud hiljemalt ühe nädala jooksul teavitama pädevaid ametiasutusi nii kolmanda riigi kodaniku tööle võtmisest kui ka töösuhte lõpetamisest.

4.4 Ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töölevõtukeelu rikkumise puhul kohaldatakse tööandjale tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi. Tööandjaid karistatakse iga rikkumise eest rahatrahvide ja iga kodaniku tagasisaatmise kulude tasumisega (tööandja peab kolmanda riigi kodanikule maksma kogu maksmata jäänud töötasu, kõik maksmata jäänud maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed). Vastavalt artiklile 10 võib rikkumist teatud tingimustel käsitleda kuriteona, kui see oli sooritatud teadlikult.

4.5 Liikmesriigid kehtestavad rahalised karistused (rahatrahvid ja kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmise kulud) või muud karistused (riiklike hüvitiste, toetuste või riigiabi saamise või riigihankemenetlustes osalemise õigusest ajutine ilmajätmine, ELi rahaliste vahendite tagasinõudmine, asutuste ajutine või alaline sulgemine). Direktiiviga sätestatakse ka juriidiliste isikute vastutus ja nende suhtes kohaldatavad võimalikud karistused. Liikmesriikide kehtivad sätted juriidiliste isikute vastutuse kohta võib alles jätta.

4.6 Kui tööandja on alltöövõtja, tagavad liikmesriigid, et peatöövõtja ja alltöövõtja vastutavad solidaarselt kõikide rahaliste karistuste ja saadaolevatöötasu väljamaksmise eest.

4.7 Tööandja peab tasuma kõik asjaomase kolmanda riigi kodanikule maksmata jäänud maksed ja maksud. Lisaks peavad liikmesriigid looma mehhanismid tagamaks, et tagasinõudemenetlused algatatakse automaatselt, ilma et asjaomasel kolmanda riigi kodanikul oleks vaja esitada sellekohane taotlus. Töösuhte eeldatav kestus on vähemalt kuus kuud, välja arvatud juhul, kui tööandja suudab tõendada teisiti. Liikmesriigid peavad tagama, et sellistele ebaseaduslikult töötanud kolmandate riikide kodanikele makstakse välja kogu saadaolev töötasu, sealhulgas ka juhul, kui nad on päritoluriiki tagasi pöördunud või kui nad on tagasi saadetud. Kui tegemist on kriminaalkaristusega, ei saadeta kolmandate riikide kodanikke tagasi enne, kui neile on välja makstud kogu saadaolev töötasu.

4.8 Liikmesriigid peavad tagama, et seoses ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike töötamisega kontrollitakse igal aastal vähemalt 10 % ettevõtjaid, kes on registreeritud nende territooriumil. Kontrollitavate ettevõtjate valik põhineb riskianalüüsil, milles võetakse arvesse selliseid tegureid nagu valdkond, kus ettevõtja tegutseb, ning varasemaid rikkumisi.

4.9 Liikmeriigid peavad võtma direktiivi üle riiklikesse õigusaktidesse kahe aasta jooksul pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

5. **Üldised märkused**

5.1 Direktiivi ettepanek puudutab komisjoni kahte eri töövaldkonda, mis on sisserändepoliitika rakendamisel tihedalt seotud: vabaduse, turvalisuse ja õiguse ala ning tööhõive- ja sotsiaalpoliitika. Komitee ei ole ettepanekus esitatud idee vastu avaldada survet nii ebaausatele tööandjatele kui ka dokumentideta isikutega kauplevatele ebaseaduslikele organisatsioonidele. Komitee toetab ettepanekut, sest sellega edendatakse inimõiguste austamist.

5.2 Samas leiab komitee, et Euroopa Liidu institutsioonid peavad arvesse võtma ELi institutsioonide otsustusprotsesse ning:

— tagama, et praegu koostatavad seaduslikku ja ebaseaduslikku sisserännet käsitlevad õigusaktid on kooskõlas kehtivate ELi õigusaktidega;

— selgitama mõjusid ja tagajärgi nii rändajatele ELi sees kui Euroopa Liitu kolmandatest riikidest sisserändajatele.

Selliste tundlike küsimuste puhul tuleb väljenduda selgelt, kuna need ei puuduta mitte ainult julgeoleku-, õigus- ja konkurentsipoliitikat, vaid ka inimõigusi, mis omakorda mõjutavad turgu, nelja vabadust ja tööjõudu nii kollektiivsest kui ka üksikisiku seisukohast, ning samuti seetõttu, et sisseränne on ELi jaoks vajalik. Komitee on siiani koostatud arvamustes rõhutanud vajadust samaaegsete meetmete järele seadusliku sisserände võimaluste loomiseks ning seadustamata sisserände põhjustega tegelemiseks.

5.3 Kiiret reguleerimist vajavad seaduslik ränne ja sisseränne nii Euroopa Liidu sees kui ka Euroopa Liitu. Rändele kohaldatavad piirangud liikmesriikides on põhjustanud mitmeid probleeme, takistanud töötajate vaba liikumist teatud liikmesriikide vahel ning viinud nii mõningate kolmandate riikide kui ka ELi kodanike töölevõtmiseni eeskirju rikkudes ja nende ekspluateerimiseni tööandjate poolt. Deklareerimata tööga võitlemisel Euroopa Liidus ja üksikutes liikmesriikides tuleks kõiki selliselt töötavaid isikuid kohelda ühel ja samal alusel olenemata sellest,

kas nad on ELi või kolmandate riikide kodanikud. Seepärast soovitab komitee komisjonil hoolikalt uurida võimalust laiendada direktiivi ettepaneku õiguslikku alust, et võimaldada ka meetmete võtmist kõigi isikute ebaseadusliku töö vastu, kes töötavad ilma vajalike lubade või dokumentideta.

5.4 Komitee leiab, et direktiivis nimetatud rändajaid mõjutav nn soodustav tegur, mida direktiiviga püütakse vähendada, ei ole mitteametlik töö ise, vaid pigem võimalus töötada teises riigis. Seepärast aitab ühtse elamis- ja tööloa taotlemise menetluste lihtsustamine kahtlemata kaasa soodustava teguri mõju vähendamisele. Siiski peaksid ka liikmesriigid ise menetluste lihtsustamisele kaasa aitama.

5.5 Tööandjad rõhutavad vajadust võidelda ebaseadusliku töö ja ebaõiglase konkurentsi vastu, sest töötajaid ebaseaduslikult tööle võtvad tööandjad loovad ebaseadusliku ja ebaõiglase konkurentsi teiste ausate tööandjate jaoks.

5.6 Kuigi direktiivi rakendamine kuulub liikmesriikide kohustuste hulka, tuleks komisjoni teavitada kõnealuse ülesande keerukusest, sest esiteks ei ole piisavalt järelevalveasutusi, teiseks esineb raskusi kohustuste jagamisel asjaomaste asutuste vahel ning kolmandaks on järelevalvet vajavaid ettevõtteid palju. Direktiivi tugevus peaks seisnema selle tegelikus rakendamises.

5.7 Euroopa Liidu institutsioonid peaksid mõistete „ebaseaduslik töötaja" ja „ebaseaduslik sisseränne" asemel kasutama rahvusvahelistes ja piirkondlikes organisatsioonides ning rahvusvahelises õiguses kasutatavaid ning seetõttu ka rahvusvaheliselt tunnustatud mõisteid, nagu „seadustamata" või „dokumentideta võõrtöötaja". Mõistel „ebaseaduslik sisserändaja" on väga negatiivne tähendusvarjund. Direktiivi ettepanek võib aidata kaasa selliste arusaamade süvenemisele; see võib suurendada diskrimineerimist ja ksenofoobiat kõigi võõrtöötajate vastu, keda võidakse kontrollida üksnes nende välimuse tõttu.

5.8 Olenemata direktiivi ettepaneku kohta esitatud kahtlustest leiab komitee, et direktiivis tuleks tugevdada neid ettepanekud, mis võivad praktikas kasu tuua. Need ettepanekud on loetletud peatükis „Konkreetsed märkused".

6. **Konkreetsed märkused**

6.1 **Artikkel 1** — kõnealune artikkel peaks pakkuma mitteametliku sisserände reguleerimiseks juba meetmeid võtnud liikmesriikidele võimaluse jätta alles riiklikud meetmed, mis on töötajate jaoks soodsamad.

6.2 **Artikkel 2** — mõistete määratlusi tuleks muuta järgmiselt:

— lõike 2 punkt b: „töötamine" — tasustatavate **või majandusliku sõltuvuse tingimustes teostatavate** tegevuste sooritamine teise isiku tarbeks ja tema juhtimisel;

— mõistetele „tööandja" (lõike 2 punkt e) ja „alltöövõtja" (lõike 2 punkt f) tuleks lisada **ajutise tööjõu vahendamise agentuurid**, kuna praegune määratlus on ebaselge. Paljude kolmandatest riikidest pärit töötajate tööandjateks on vahendajad, sh agentuurid.

6.3 **Artikli 4 lõike 1 punkt c** — tööandja peaks elamisloa koopia säilitama kauem kui töötamise aeg, arvestades et mõnes sektoris on töösuhe tavaliselt lühiajaline ning tööandja vahetub tihti.

6.4 Artikkel 5

— Juhtudel, kui tööandjad on täitnud neile pandud ebaseadusliku tööga seotud kohustused ning kontrollinud elamisluba ja säilitanud nõutud koopiad, mille järel selgub, et kolmanda riigi kodanikul ei ole siiski kehtivat elamisluba, on tööandjal ikka kohustus maksta maksmata jäänud töötasu ja täita muud direktiivi artiklis 7 sätestatud kohustused. Seetõttu tuleks artikli lõppu lisada järgmine tekst: „See ei puuduta nende kohustust maksta kogu maksmata jäänud töötasu ja täita kõik artiklis 7 sätestatud kohustused".

— Tuleks lisada säte, milles kohustatakse tööandjaid austama liikmesriikide kehtestatud tööhõivemenetlusi. On võimalik, et tööandjad kontrollivad vaid elamisluba, kuid mitte tööluba, mida nõutakse paljudes liikmesriikides. Seega võib kolmandate riikide kodanike deklareerimata tööhõive kasvada hoolimata asjaolust, et tööandjad tegutsevad vastavalt direktiivi sätetele.

6.5 Artikkel 6

— Lõike 2 punktis a loetletud karistuste puhul tuleks sätestada, et rahalised karistused peaksid olema piisavalt suured, et katta igasugune kasu, mille tööandja seoses ebaseaduslikult tööle võetud kolmanda riigi kodanikuga sai. Seega vastaks rahaline karistus ühe ebaseaduslikult töötanud isiku kohta sätestatud summale ning suureneks vastavalt ebaseaduslikult töötanud kolmandate riikide kodanike arvule. Siinkohal on selge erinevus eratööandjate kasu vahel, kes võtavad töötajaid ebaseaduslikult tööle abilistena kodumajapidamis- või põllumajandustöödel, ning nende tööandjate vahel, kes võtavad tööle kolm, neli ja rohkem töötajat sooritama konkreetselt kasumile suunatud tegevusi.

— Tuleks sätestada rahalise karistuse suurendamine tööandjatele, kes jätkavad ebaseaduslikku töösuhet kolmandate riikide kodanikega, või kes kordavad rikkumist. Et kõnealune karistus toimiks hoiatavana, tuleks seda märkimisväärselt suurendada iga kord, kui sellist ebaseaduslikku töösuhet korratakse või jätkatakse.

— Ei ole mõistlik eeldada, et tööandjad kannavad nii iga ebaseaduslikult töötanud kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmise kulud kui ka rahalise karistuse. See tähendaks tegelikult vastutuse üle kandmist liikmesriikide immigratsiooniametitelt tööandjatele. Kooskõlas artikliga 10 peaksid tööandjad maksma nimetatud kulud vaid juhul, kui tegemist on kuriteo sooritamisega.

6.6 Artikkel 7

— Samuti tuleks sätestada, et maksmise kohustust kohaldatakse alates maksetaotluse esitamise päevast, mitte taotluse õigusliku jõustumise kuupäevast.

— Töölepinguga kaetud töötajate õigused peaksid kehtima edasi olenemata sellest, kas neil on elamis- või tööluba või mitte.

— Praktikas võib tekkida raskusi maksmata jäänud töötasu maksmisega töötajale, kes on juba koju tagasi pöördunud. Seda tuleks arvesse võtta. Lisaks on vaja tagada, et töötasu makstakse õigele isikule.

— Lisaks tuleks sedastada selgelt, et tööandjad peavad arvestama maksmata jäänud töötasu vastavalt sellise töösuhte suhtes tavaliselt kohaldatavatele õigusaktidele, eeskirjadele, haldusotsustele ja/või kollektiivlepingutele.

6.7 **Artiklis 8** viidatakse muudele liikmesriikides võetavatele meetmetele.

— Siinkohal oleks kasulik lisada kohustuslike meetmete nimekiri.

— Punktis d esitatud meede rikkumise toimepanekuks kasutatud asutuste ajutise või alalise sulgemise kohta ei näi mõistlik, eriti kuna see võib puudutada ka seaduslikult töötavaid töötajaid. Kõnealuse meetme rakendamisel tuleks konsulteerida asjaomastes asutustes töötavate töötajate ja nende esindajatega.

6.8 **Artiklis 9** määratletakse peatöövõtjate ja kõigi vahealltöövõtjate kohustus trahvide ja saadaoleva töötasu maksmisel. Siinkohal oleks kasulik selgitada, millistel tingimustel seda kohaldatakse. Mõnes paljude alltöövõtjatega sektoris, nagu autotööstus, oleks tootjate ja erinevaid autoosi eri paigus ja riikides tootvate alltöövõtjate jagatud vastutuse kohaldamine väga keeruline. Komitee arvates peaks peatöövõtjatel olema võimalik mõistlikke ettevaatusmeetmeid rakendades ennast sellisest vastutusest vabastada.

6.9 Artikkel 10

— Vastavalt kõnealusele artiklile käsitletakse rikkumist kuriteona (kooskõlas artikliga 3), kui see sooritati teadlikult. Kuna seda on aga keeruline tõestada, oleks kuritegu parem määratleda, näidates, et tööandja teadis või võis kuriteost teada.

— Vastavalt lõike 1 punktis a sätestatud rikkumisele tuleks kuriteona käsitleda artikli 3 iga korduvat rikkumist.

— Rikkumise puhul, mida käsitletakse teadliku kuriteona, nagu on kirjeldatud lõike 1 punktis a, on oluline võtta arvesse võimalust, et kohtumenetlus on aeganõudev. Siinkohal on oht, et sätet ei kohaldata üldse, kui liikmesriigid otsustavad, et rikkumise toimumise kindlakstegemine sõltub kohtu või pädeva ametiasutuse otsusest kaheaastase ajavahemiku jooksul. Kuna sellised menetlused võivad olla nii aeganõudvad ning kuna kõikide õiguskaitsevahendite puhul tuleb ette näha kaebuse esitamise võimalus, võidakse säte jätta praktikas rakendamata.

— Kõnealuse artikli rakendamisel liikmesriikides tuleb sätestada selge pädevuste jaotus karistusi kohaldavate haldusasutuste ja pädevate kohtute vahel, et vältida pädevuste üle tekkida võivaid konflikte.

6.10 Artikkel 14

— Liikmesriikidelt tuleks nõuda tõhusate mehhanismide väljatöötamist, et tagada menetluste kiire ja liigsete kuludeta läbiviimine.

— Sarnaselt peaksid liikmesriigid tagama, et karistusasutused annaksid asjaomastele esindajatele viivitamatult teavet menetluste alustamise kohta.

— Lõikes 3 oleks kasulik anda eristaatus mitte ainult kolmandate riikide kodanikele, kes töötavad või on töötanud orjastavates tingimustes ja kes teevad koostööd oma tööandja vastu algatatud kriminaalmenetlustes, vaid ka tunnistajatele.

6.11 Artikkel 15

Säte, milles kohustatakse liikmesriike tagama, et igal aastal kontrollitakse vähemalt 10 % ettevõtjaid, on tervitatav. Siiski oleneb direktiivi ettepaneku tõhusus kõnealuse sätte tegelikust rakendamisest. Enamikus liikmesriikides on kontrolli teostamiseks vaja lisapersonali ja täiendavaid rahalisi vahendeid. Kui neid ei võimaldata, toovad sellised täiendavad kohustused kahtlemata kaasa asjaomaste isikute ebavõrdse kohtlemise.

Brüssel, 12. märts 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusele

Arutelu käigus lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel vähemalt veerandi antud häältest (kodukorra artikli 54 lõige 3):

Punkt 1.7

Muuta järgmiselt.

„Rahvusvaheline kogemus näitab, et võitlus deklareerimata tööga on kõige tõhusam siis, kui see tugineb mitmel paralleelsel tegevusliinil. Seega tuleb lisaks nende majandussektorite töötajate seadusliku sisserände lubamisele, kus on kõige rohkem ebaseaduslikke võõrtöötajaid, korraldada teavitus- ja harimiskampaaniaid, millega tuuakse esile deklareerimata töö mõju. ~~Lisaks tuleks välja töötada ühtsete karistuste poliitika tööandjate suhtes, olenemata deklareerimata töötajate kodakondsusest.~~ Direktiivi ettepanek peaks seetõttu olema ~~osa laiemast~~ kooskõlastatud meetmete~~paketist~~ga, mis käsitlevad deklareerimata tööga võitlemis~~e~~t, sealhulgas ebaseaduslike sisserändajate seas, ning mitte põhiline poliitikavahend, nagu on pakkunud komisjon."

Hääletamise tulemus

Poolt: 64, Vastu: 101, Erapooletuid: 9

Punkt 5.3

Muuta järgmiselt.

„Kiiret reguleerimist vajavad seaduslik ränne ja sisseränne nii Euroopa Liidu sees kui ka Euroopa Liitu. Rändele kohaldatavad piirangud liikmesriikides on põhjustanud mitmeid probleeme, takistanud töötajate vaba liikumist teatud liikmesriikide vahel ning viinud nii mõningate kolmandate riikide kui ka ELi kodanike töölevõtmiseni eeskirju rikkudes ja nende ekspluateerimiseni tööandjate poolt. Deklareerimata tööga võitlemine~~sel~~ Euroopa Liidus ja üksikutes liikmesriikides ~~tuleks kõiki selliselt töötavaid isikuid kohelda ühel ja samal alusel olenemata sellest, kas nad on ELi või kolmandate riikide kodanikud. Seepärast soovitab komitee komisjonil hoolikalt uurida võimalust laiendada direktiivi ettepaneku õiguslikku alust, et võimaldada ka meetmete võtmist kõigi isikute ebaseadusliku töö vastu, kes töötavad ilma vajalike lubade või dokumentideta.~~on nüüd komisjoni ja sotsiaalpartnerite päevakorras ning arutelu meetmete üle kõnealuse negatiivse nähtusega võitlemiseks on käimas. Komitee soovitab igakülgselt kooskõlastada meetmeid ebaseadusliku sisserände ja deklareerimata töö kõrvaldamiseks."

Hääletamise tulemus

Poolt: 56, Vastu: 102, Erapooletuid: 10

Punkt 6.6

Täiendada järgmiselt.

„**Artikkel 7**

— Samuti tuleks sätestada, et maksmise kohustust kohaldatakse alates maksetaotluse esitamise päevast, mitte taotluse õigusliku jõustumise kuupäevast.

— Töölepinguga kaetud töötajate õigused peaksid kehtima edasi olenemata sellest, kas neil on elamis- või tööluba või mitte.

— Praktikas võib tekkida raskusi maksmata jäänud töötasu maksmisega töötajale, kes on juba koju tagasi pöördunud. Seda tuleks arvesse võtta. Lisaks on vaja tagada, et töötasu makstakse õigele isikule.

— Lisaks tuleks sedastada selgelt, et tööandjad peavad arvestama maksmata jäänud töötasu vastavalt sellise töösuhte suhtes tavaliselt kohaldatavatele õigusaktidele, eeskirjadele, haldusotsustele ja/või kollektiivlepingutele.

— Enamikes ELi liikmesriikides peavad töötajad maksmata töötasu saamiseks esitama asjaomasele organile kaebuse. Artikli 7 lõike 2 punktis a on sätestatud, et ebaseaduslikult töötanud kolmanda riigi kodanikel ei ole vaja esitada avaldust, et maksmata jäänud töötasu saamiseks algatataks vajalik menetlus. Sellega eristatakse põhjendamatult kõnealuseid kolmanda riigi kodanikke ja teisi ELi või seaduslikult töötanud kolmanda riigi kodanikke.

— Komitee nõustub siiski, et liikmesriigid peaksid tagama riigis ebaseaduslikult viibivatele kolmandate riikide kodanikele igakülgse abi maksmata jäänud töötasu väljanõudmiseks, ning leiab, et kõnealuses artiklis tuleks seda kohustust selgelt väljendada.

— Komitee on arvamusel, et eeldus, et töösuhe kestab (kõnealusel juhul) kuus kuud, nagu sätestatud artikli 7 lõike 2 punktis b, võib stimuleerida ebaseaduslikku sisserännet ELi ning toob kaasa põhjendamatu eristamise, asetades ebaseaduslikult töötaja teiste töötajatega võrreldes väga soodsasse olukorda. Lisaks ei sobi see lahendus lühiajaliste ja väga lühiajaliste töösuhete (nt põllumajandusliku hooajatöö) korral."

Hääletamise tulemus

Poolt: 59, Vastu: 111, Erapooletuid: 11

Punkt 6.8

Lisada tekst.

„**Artiklis 9** määratletakse peatöövõtjate ja kõigi vahealltöövõtjate kohustus trahvide ja saadaoleva töötasu maksmisel. Siinkohal oleks kasulik selgitada, millistel tingimustel seda kohaldatakse. Peatöövõtja ja alltöövõtjad, kes ei anna otseselt tööd ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanikele, peaksid jagatud vastutust kandma artiklites 6 ja 7 nimetatud rahaliste karistuste puhul üksnes juhul, kui tõendusmaterjalidest nähtub, et nad teadsid oma alltöövõtjaid palkavat ebaseaduslikult riigis viibivat kolmandate riikide kodanikku. Mõnes paljude alltöövõtjatega sektoris, nagu autotööstus, oleks tootjate ja erinevaid autoosi eri paigus ja riikides tootvate alltöövõtjate jagatud vastutuse kohaldamine väga keeruline. Sama kehtib ehitussektoris. Komitee arvates peaks peatöövõtjatel olema võimalik mõistlikke ettevaatusmeetmeid rakendades ennast sellisest vastutusest vabastada."

Hääletamise tulemus

Poolt: 57, Vastu: 106, Erapooletuid: 8

Punkt 6.9

Muuta järgmiselt.

„**Artikkel 10**

— Vastavalt kõnealusele artiklile käsitletakse rikkumist kuriteona (kooskõlas artikliga 3), kui see sooritati teadlikult. ~~Kuna seda on aga keeruline tõestada, oleks kuritegu parem määratleda, näidates, et tööandja teadis või võis kuriteost teada.~~

— Vastavalt lõike 1 punktis a sätestatud rikkumisele tuleks kuriteona käsitleda artikli 3 iga korduvat rikkumist.

— Rikkumise puhul, mida käsitletakse teadliku kuriteona, nagu on kirjeldatud lõike 1 punktis a, on oluline võtta arvesse võimalust, et kohtumenetlus on aeganõudev. Siinkohal on oht, et sätet ei kohaldata üldse, kui liikmesriigid otsustavad, et rikkumise toimumise kindlakstegemine sõltub kohtu või pädeva ametiasutuse otsusest kaheaastase ajavahemiku jooksul. Kuna sellised menetlused võivad olla nii aeganõudvad ning kuna kõikide õiguskaitsevahendite puhul tuleb ette näha kaebuse esitamise võimalus, võidakse säte jätta praktikas rakendamata.

— Kõnealuse artikli rakendamisel liikmesriikides tuleb sätestada selge pädevuste jaotus karistusi kohaldavate haldusasutuste ja pädevate kohtute vahel, et vältida pädevuste üle tekkida võivaid konflikte."

Hääletamise tulemus

Poolt: 66, Vastu: 100, Erapooletuid: 10

Punkt 6.11

Muuta järgmiselt.

„**Artikkel 15**

~~Säte~~ Pakutud sätte, milles kohustatakse liikmesriike tagama, et igal aastal kontrollitakse vähemalt 10 % ettevõtjaid, ~~on tervitatav~~. tõhusus ~~Siiski~~ oleneb ~~direktiivi ettepaneku tõhusus~~ kõnealuse sätte tegelikust rakendamisest. Liikmesriigid peavad kontrollitavate ettevõtete valikul tuginema riskianalüüsile, milles võetakse lisaks muudele kohastele kriteeriumitele arvesse, kuivõrd tõenäoline on ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööle võtmine selles sektoris ja kas ettevõte on varem ebaseaduslikku tööjõudu kasutanud. Artikkel peaks sätestama, et liikmesriikidel on soovitav igal aastal kontrollida vähemalt 10 % sellistel alustel välja valitud ettevõtjaid. Enamik~~us~~ liikmesriik~~idcs on~~ võib vajada kontrolli teostamiseks ~~vaja~~ lisapersonali ja täiendavaid rahalisi vahendeid. ~~Kui neid ei võimaldata,~~ Ilma selleta ~~toovad~~ võivad sellised täiendavad kohustused ~~kahtlemata~~ tuua kaasa asjaomaste isikute ebavõrdse kohtlemise."

Hääletamise tulemus

Poolt: 65, Vastu: 105, Erapooletuid: 8